

Toetsing Wet natuurbescherming

in verband met de voorgenomen bestemmingsplanwijziging aan de Stationsstraat te Zetten

Rapport 2017-026

A.R. Balk

koeman en bijkerk bv
ecologisch onderzoek en advies

Toetsing Wet natuurbescherming

in verband met de voorgenomen bestemmingsplanwijziging aan de
Stationsstraat te Zetten

Rapport 2017-026

A.R. Balk

koeman en bijkerk bv
ecologisch onderzoek en advies

bezoekadres	oosterweg 127 Haren
postadres	postbus 111 9750 AC Haren
telefoon	050 8200018
telefax	050 8200013
email	info@koemanenbijkerk.nl
website	www.koemanenbijkerk.nl

Colofon

Opdrachtgever	Wissing, Middenbaan 108, 2991 CT Barendrecht
Titel	Toetsing Wet natuurbescherming in verband met de voorgenomen bestemmingsplanwijziging aan de Stationsstraat te Zetten
Auteurs	A.R. Balk
Datum	24 maart 2017
Pagina's (inclusief bijlagen)	30
Projectnr	2017-045
Rapportnr	2017-026
Status	Definitief
Akkoord	J.H. van der Heide (projectleider ecologie)
Paraaf	

Foto omslag: Appelboom met Steenuil-nestkast aan de oostzijde van het plangebied

Deze publicatie kan geciteerd worden als:

Balk AR (2017) Toetsing Wet natuurbescherming in verband met de voorgenomen bestemmingsplanwijziging aan de Stationsstraat te Zetten. KenB rapport 2017-026. Koeman en Bijkerk bv, Haren.

© Koeman en Bijkerk bv / Wissing

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden veeleenvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Koeman en Bijkerk bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Koeman en Bijkerk bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede schade welke voortvloeit uit toepassingen van resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Koeman en Bijkerk bv; opdrachtgever vrijwaart Koeman en Bijkerk bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Inhoudsopgave

COLOFON	3
SAMENVATTING	7
1 INLEIDING	9
1.1 Achtergrond	9
1.2 Doel	9
1.3 Opzet	11
1.4 Volledigheid	11
2 TOETSINGSKADER BESCHERMDE SOORTEN EN GEBIEDEN	12
2.1 Beschermingsregimes soorten	12
2.2 Natura 2000-gebieden	13
2.3 Houtopstanden	13
2.4 Natuurnetwerk Nederland	13
3 HUIDIGE NATUURWAARDE ONDERZOEKSGBIED	14
3.1 Gebiedsbeschrijving	14
3.2 Bronnenonderzoek	14
3.3 Waargenomen soorten	15
3.4 Gebiedspotenties	16
4 CONCLUSIES	18
4.1 Gevolgen van de ingreep en mitigerende maatregelen	18
4.2 Eindconclusie	19
5 LITERATUUR	21
BIJLAGE I WAARGENOMEN SOORTEN IN HET PLANGEBIED EN HUN BESCHERMINGSSTATUS	23
BIJLAGE II WETTELIJK KADER	24

Samenvatting

In opdracht van Wissing te Barendrecht, heeft Koeman en Bijkerk bv een toetsing aan de Wet natuurbescherming uitgevoerd in verband met de bestemmingsplanwijziging aan de Stationsstraat te Zetten. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 7 ha en is gelegen aan de zuidrand van Zetten.

Op basis van een op 4 maart 2017 afgelegd veldbezoek is het plangebied aangemerkt als een gebied met over het algemeen een lage natuurwaarde vanwege het grote oppervlak eentonig grasland. De randen van het plangebied zijn ecologisch gezien het meest waardevol.

Op basis van de quickscan kan niet worden uitgesloten dat de Steenuil in het plangebied een rust- of broedplaats heeft. Er dient nader onderzoek te worden uitgevoerd naar het voorkomen van Steenuil. Pas na uitvoering van dit nader onderzoek kan geconcludeerd worden of al dan niet ontheffing moet worden aangevraagd in het kader van de Wet natuurbescherming. Verder blijft voor alle soorten de algemene zorgplicht gelden. Bij verstoring van dieren tijdens de werkzaamheden moeten deze daarom de gelegenheid krijgen te vluchten naar een nieuwe leefomgeving.

Voor de vogels die zijn aangetroffen geldt dat de nesten buiten het broedseizoen niet van belang zijn voor de instandhouding van de soort, met uitzondering van Steenuil en Huismus. Indien de werkzaamheden buiten de broedperiode worden uitgevoerd, met voorkeur in het winterhalfjaar, is het derhalve niet nodig voor deze vogels ontheffing aan te vragen. Voor de Huismus is het aan te bevelen het braamstruweel in het noordelijk deel te laten staan.

Het dempen van sloten dient tussen augustus en oktober te gebeuren. Het eventueel verwijderen van de elzensingel dient tussen november en februari te gebeuren in verband met een eventuele vlieg- of migratieroute van vleermuizen.

In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich geen Natura 2000-gebieden of gebieden die deel uitmaken van het NNN waarop de ingreep een negatief effect zou kunnen hebben.

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

In opdracht van Wissing te Barendrecht, heeft Koeman en Bijkerk bv een toetsing aan de Wet natuurbescherming uitgevoerd in verband met de bestemmingsplanwijziging aan de Stationsstraat te Zetten. De plannen zijn om een nieuwe woonwijk te bouwen binnen het plangebied. De geplande woonwijk bevat ook stroken groen, nieuwe bomen en in het zuiden een waterpartij. Een huidige watergang in het oosten en zuiden van het gebied zal worden gedempt.

Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 7 ha en is gelegen aan de zuidrand van Zetten. Het terrein wordt aan de zuid- en westkant begrensd door een elzensingel en een sloot. Aan de oostkant wordt het terrein begrensd door een sloot en in het noordelijk deel door woningen. De achtertuinen grenzen aan het plangebied. In het oostelijk deel bevindt zich een flink struikgewas van Braam en staan er een aantal Appelbomen. Het noordelijk en oostelijk deel is veelal rommelig met struikgewas, kleine composthopen, aangeplante tuinplanten en puin.

Figuur 1 Luchtfoto met rood omlijnd het plangebied (bron: Google Earth)

1.2 Doel

Doel van het onderzoek is het toetsen van de voorgenomen ingreep aan de Wet natuurbescherming (zie Bijlage II). Hiertoe is voor eventueel aanwezige beschermde soorten nagegaan of de voorgenomen ingreep naar verwachting leidt tot het overtreden van verbodsbepalingen. Bij verwachte overtreding van verbodsbepalingen moet worden nagegaan of een vrijstelling geldt of dat ontheffing van de Wet natuurbescherming moet worden aangevraagd. Daarnaast is nagegaan of er eventuele negatieve effecten te verwachten zijn op beschermde natuurgebieden in de omgeving.

1.3 Opzet

Tijdens het veldbezoek op 4 maart 2017, is het hele plangebied onderzocht op geschiktheid voor en het voorkomen van alle voor de Wet natuurbescherming relevante planten- en diersoortgroepen. Het bestaan van beschermde natuurgebieden, Natura 2000-gebieden en gebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), in of rond het plangebied werd nagegaan bij het ministerie van Economische Zaken (EZ).

In dit rapport worden de resultaten van de quickscan beschreven. Hierbij worden de volgende vragen beantwoord:

- Welke beschermde soorten zijn in het plangebied (en de directe omgeving) aanwezig en/of kunnen hier verwacht worden?
- Wat is het effect van de voorgenomen ingreep op de aanwezige beschermde soorten?
- Worden er verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden, en zo ja welke?
- Zijn er mogelijkheden voor mitigatie en/of compensatie?
- Is nader onderzoek noodzakelijk?
- Moet er een ontheffing worden aangevraagd?

1.4 Volledigheid

Het uitgevoerde onderzoek betreft een quickscan. Binnen de beperkte tijd van het veldonderzoek is nooit met zekerheid vast te stellen dat alle aanwezige soorten zijn waargenomen. Daarnaast valt voor de meeste soortgroepen de optimale periode voor inventarisatie in het late voorjaar of de zomer. Het is niet mogelijk om in het najaar of winter een volledige inventarisatie van alle soortgroepen uit te voeren. Op grond van de gegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) en het veldbezoek in maart 2017, denken wij echter dat de kans op het voorkomen van beschermde soorten in het plangebied goed kon worden ingeschat.

2 Toetsingskader beschermde soorten en gebieden

Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht geworden (Anonymus 2016). Deze wet vervangt drie wetten; de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en Faunawet. De bescherming van gebieden, diersoorten, plantensoorten en bossen wordt via deze wet geregeld.

De regels die toezien op bescherming van Natura 2000-gebieden (voorheen Nbwet) zijn opgenomen in 'Hoofdstuk 2 Natura 2000-gebieden' van de Wet natuurbescherming. De verbodsbepalingen ten aanzien van beschermde soorten (voorheen Ffwet) zijn in de Wet natuurbescherming opgenomen in 'Hoofdstuk 3 Soorten' en beschreven per beschermingsregime (zie onder). De regels voor houtopstanden (voorheen Boswet) zijn beschreven in Hoofdstuk 4 van de wet.

In het voorliggende rapport toetsen we aan bepalingen voor beschermde soorten (Wnb: Hoofdstuk 3), er is niet getoetst aan de bepalingen uit de hoofdstukken 2 en 4 van de wet. Hieronder is dit kort toegelicht.

2.1 Beschermingsregimes soorten

Bij de bestemmingsplanwijziging moet rekening worden gehouden met het huidige voorkomen van beschermde soorten planten en dieren in het plangebied. Als de voorgenomen ingreep leidt tot het overtreden van verbodsbepalingen betreffende beschermde soorten, zal moeten worden nagegaan of een vrijstelling geldt of dat een ontheffing moet worden verkregen.

De Wet natuurbescherming onderscheid bij de bescherming van soorten drie beschermingsregimes:

- Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (Wnb § 3.1),
- Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (Wnb § 3.2) en
- Beschermingsregime andere soorten (Wnb § 3.3).

Met het in werking treden van de Wet natuurbescherming is het beschermingsregime voor een aantal soorten veranderd dan wel vervallen. Ook zijn een aantal soorten beschermd die dat voorheen niet waren. Voor soorten vallend onder 'Beschermingsregime andere soorten' kan de provincie een vrijstelling verlenen voor handelingen in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden (Wnb Art 3.10 lid 2a).

In dit rapport wordt onderscheid gemaakt in 'vogels', strikt beschermde soorten (Wnb § 3.2) en 'andere soorten' (Wnb § 3.3). Vogels en strikt beschermde soorten zijn Europees beschermd, de 'andere soorten' betreffen Nationaal beschermde soorten.

Als de voorgenomen ingreep leidt tot het overtreden van verbodsbepalingen betreffende beschermde soorten, is nagegaan of een vrijstelling geldt of dat een ontheffing moet worden verkregen voordat de ingreep wordt uitgevoerd (zie bijlage II).

2.2 Natura 2000-gebieden

Het plangebied maakt geen deel uit van een Natura 2000-gebied. In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich geen wettelijk beschermde gebieden waarop de ingreep een negatief effect zou kunnen hebben.

2.3 Houtopstanden

Met de ingreep worden geen houtopstanden gekapt. De regels ten aanzien van houtopstanden zijn dus niet van toepassing. De te kappen bomen staan binnen de bebouwde kom. De regels ten aanzien van houtopstanden zijn in dergelijke gevallen niet van toepassing.

2.4 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied ligt op 3,6 km afstand van het Natuurnetwerk Nederland. Directe effecten op de NNN zijn uit te sluiten en het toetsingskader van de NNN is niet van toepassing.

3 Huidige natuurwaarde onderzoeksgebied

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het grootste deel van het plangebied bestaat uit grasland. Dit grasland is monotoon en bevat zeer weinig kruiden. De grenzen van het plangebied zijn ecologisch gezien het meest waardevol. In het oostelijk deel bevindt zich een groot bramenstruweel. Ook staan er nog een aantal appelbomen. In deze bomen zijn een aantal steenuil-kasten geplaatst. Het terrein wordt aan de zuid- en westkant begrensd door een elzensingel en een sloot.

Het overgrote deel van het terrein, het grasland, heeft een lage natuurwaarde. Langs de randen is meer variatie in het terrein en is de natuurwaarde hoger.

Figuur 2 Links de elzensingel in het westen. Hierin bevindt zich mogelijk al een nest van Houtduif. Rechts een rommelig overhoekje aan de oostzijde van het plangebied. Hier kunnen kleine marterachtigen zich ophouden.

3.2 Bronnenonderzoek

De National Databank Flora en Fauna (NDFF) geeft een eerste indruk van mogelijk aanwezige beschermde soorten binnen het plangebied en binnen de directe omgeving (NDFF 2017(i)). Als zoekgebied is gekozen voor een gebied met een straal van circa 400 meter rondom het plangebied, waarbij gericht gezocht is naar alle beschermde en rode lijst soorten die de afgelopen 5 jaar zijn waargenomen, met uitzondering van vogels.

Daarnaast is specifiek gekeken naar het voorkomen van de Steenuil omdat het gebied geschikt lijkt. Volgens de NDFF komt de Steenuil in de buurt voor, de dichtstbijzijnde waarneming is op minder dan 100 meter van het plangebied gedaan.

Eén Europees beschermde soort (artikel 3.5 Wet natuurbescherming) is waargenomen, namelijk de Gewone dwergvleermuis (Tabel 1).

Rapportage NDFF (Geraadpleegd op 23 maart 2017) voor alle soortgroepen, met uitzondering van de soortgroep vogels. **WNB**: beschermingsstatus onder de Wet natuurbescherming, NL=Nationaal beschermde soort (artikel 3.10), EU=Europees beschermde soort (artikel 3.1 of 3.5); **RL**: status van soort met vermelding op de Nederlandse Rode Lijst; 0 = uitgestorven op wereldschaal, 1 = in het wild uitgestorven op wereldschaal, 2 = verdwenen uit Nederland, 3 = in het wild verdwenen uit Nederland, 4 = ernstig bedreigd, 5 = bedreigd, 6 = kwetsbaar, 7 = gevoelig, - = niet op Rode Lijst (EZ 2015); **Vrijstelling**: Hier is aangegeven of de soort via een provinciale verordening is vrijgesteld. GL = Gelderland.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	WNB	RL	Vrijstelling
Zoogdieren				
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	EU	-	

3.3 Waargenomen soorten

In onderstaande tekst is per soortgroep aangegeven welke beschermde soorten tijdens het veldbezoek op 4 maart 2017 zijn waargenomen of waarvan het zeer waarschijnlijk wordt geacht dat de soorten in het plangebied voorkomen.

Vaatplanten

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied geen beschermde soorten aangetroffen. Op grond van de aangetroffen vegetaties en terreinkenmerken worden geen beschermde soorten verwacht.

Libellen

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied geen beschermde soorten aangetroffen. Maart is geen geschikte periode om juffers en libellen te inventariseren. Op grond van de aangetroffen terreinkenmerken worden geen beschermde soorten verwacht. Mogelijk komen houtpantserjuffers voor die zich voortplanten in de elzensingel. Het plangebied heeft naar verwachting slechts een beperkte betekenis voor algemene soorten libellen.

Dagvlinders

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied geen beschermde soorten. Maart is geen geschikte periode om dagvlinders te inventariseren. Op grond van de aangetroffen terreinkenmerken worden geen beschermde soorten verwacht. Het plangebied heeft naar verwachting slechts een beperkte betekenis voor algemene soorten dagvlinders. Deze zullen zich voornamelijk langs de noord- en ooststrand van het gebied ophouden.

Amfibieën

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied geen soorten aangetroffen (zie Bijlage I). In het puin is tevergeefs gezocht naar overwinterende dieren. Op grond van de aangetroffen terreinkenmerken worden geen beschermde soorten verwacht. Voor algemene soorten zoals Gewone pad (*Bufo bufo*) en Bruine kikker (*Rana temporaria*) kunnen de sloten als voortplantingsgebied functioneren. In het braamstruweel en de hopen puin kunnen dieren overwinteren.

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn acht vogelsoorten aangetroffen. Huismus komt op de Nederlandse Rode Lijst voor als gevoelige soort, de overige soorten komen in Nederland algemeen voor (zie Bijlage I). Van Huismus zijn de nesten jaarrond beschermd. Alle waargenomen soorten worden beschermd onder de Wet natuurbescherming, zoals bijna alle in Nederland voorkomende vogelsoorten. Houtduif leek ten tijde van het veldbezoek al een nest te bouwen in de elzensingel aan de westzijde.

De Steenuil is niet waargenomen tijdens het veldbezoek maar zou wel voor kunnen komen. De rustplaatsen en nesten van de Steenuil zijn jaarrond beschermd en mogen niet verstoord of vernield worden.

Het plangebied fungeert voor de waargenomen soorten als broedgebied en foerageergebied. Afhankelijk van de precieze nieuwe inrichting kan een deel van het broed- en foerageergebied voor bepaalde soorten verloren gaan. Steenuil kan waarschijnlijk niet meer jagen langs de noord- en ooststrand van het plangebied; hier zijn achtertuinen gepland. Doordat mensen schuttingen of heggen maken tussen tuinen en hogere beplanting neerzetten, gaat het open karakter van het terrein verloren.

Zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied geen beschermde soorten aangetroffen (zie Bijlage I). Wel zijn sporen van Mol (*Talpa europaea*) aangetroffen. Daarnaast komen waarschijnlijk enkele muizensoorten voor en mogelijk komen ook marterachtigen voor zoals Wezel en Hermelijn. Door de voorgenomen ingreep zal naar verwachting met name het leefgebied voor marterachtigen verloren gaan, indien ze voorkomen. Voor muizen en de mol zal de verstoring tijdelijk zijn; deze soorten kunnen in de toekomstige inrichting van het gebied ook terecht.

Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn in het gebied niet te verwachten door het gebrek aan geschikte holten.

Op grond van de aangetroffen terreinkenmerken worden geen beschermde soorten verwacht.

Overige soortgroepen

Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat de huidige inrichting het plangebied ongeschikt maakt voor overige beschermde soorten.

3.4 Gebiedspotenties

In de nieuwe woonwijk staan bomen, stroken groen en een waterpartij gepland. Daarnaast zijn de particuliere tuinen mogelijk een bron van groen. De particuliere tuinen vallen buiten de invloedssfeer van de ontwikkelaar alhoewel wel advies aan particulieren gegeven kan worden om de plaatselijke biodiversiteit te stimuleren. Ook kan in de nieuwbouw met speciale stenen gewerkt worden waar bijvoorbeeld Huismus of Gierzwaluw in kan broeden. Inbouwstenen zijn ook beschikbaar voor vleermuizen.

Alle bomen en struiken die aangeplant worden zijn bij voorkeur inheemse soorten. Insecten zijn gespecialiseerd op inheemse soorten en vormen voedsel voor bijvoorbeeld vogels. De overgang van bomen naar lagere struiken naar de stroken groen dient zo geleidelijk mogelijk en gevarieerd mogelijk te zijn. Indien bomen of struiken gesnoeid worden, kan het materiaal in kleine takkenrillen verwerkt worden. Hiervan profiteren veel diersoorten. De stroken groen kunnen worden ingezaaid met inheemse bloemen- en kruidensoorten. Ook voor het oog is dit speelse effect aantrekkelijker dan een strak gazon met een paar losse bomen.

Het geniet de voorkeur om de appelbomen en elzensingel zoveel mogelijk in stand te houden. Veel vogels kunnen nestelen in de elzensingel en mogelijk komt de Houtpantserjuffer voor dankzij deze singel.

Om de waterpartijen in de nieuwbouwwijk zo natuurlijk mogelijk te maken dient het gebruik van beschoeiing zoveel mogelijk te worden vermeden. In plaats daarvan kunnen flauwe oevers worden aangelegd. Hier zal vanzelf oevervegetatie gaan groeien wat zorgt voor een natuurlijk beeld. Dit komt ook de waterkwaliteit ten goede. Langs een natuurlijke oever kunnen ook vleermuizen goed jagen. Daarnaast zullen libellen en watervogels verschijnen. Ook kunnen aan de zuidzijde van de waterpartijen, waar weinig mensen komen, steenuil-kasten in bomen geplaatst worden.

4 Conclusies

4.1 Gevolgen van de ingreep en mitigerende maatregelen

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten aangetroffen waarop de voorgenomen ingreep in meer of mindere mate gevolgen zal hebben (Tabel 2).

Tabel 1 Waargenomen beschermde en Rode Lijst soorten tijdens het veldbezoek op 4 maart 2017. Tevens wordt het verwachte effect van de voorgenomen ingreep op de waargenomen soorten aangegeven. **WNB**: beschermingsstatus onder de Wet natuurbescherming, NL=Nationaal beschermde soort (artikel 3.10), EU=Europees beschermde soort (artikel 3.1 of 3.5); **RL**: status van soort met vermelding op de Nederlandse Rode Lijst; 0 = uitgestorven op wereldschaal, 1 = in het wild uitgestorven op wereldschaal, 2 = verdwenen uit Nederland, 3 = in het wild verdwenen uit Nederland, 4 = ernstig bedreigd, 5 = bedreigd, 6 = kwetsbaar, 7 = gevoelig (EZ 2015).

Soort	Voorkomen	WNB	RL	Gevolgen van de ingreep
Amfibieën				
Algemene soorten	mogelijk	NL		Mogelijk verlies habitat bij verwijderen overhoekjes / dempen watergang
Libellen				
Diverse soorten	Mogelijk	NL		Mogelijk verlies habitat bij kappen elzensingel / dempen watergang
Vogels				
Huismus	zeker	EU	7	Geen negatieve effecten
Steenuil	Mogelijk	EU	7	Mogelijk verlies aan broedgelegenheid
Diversen	zeker	EU		Mogelijk verlies aan broedgelegenheid
Zoogdieren				
Vleermuizen	mogelijk	EU		Mogelijk vernietiging foerageergebied
Muizen	mogelijk	NL		Mogelijk verlies van leefgebied
Marterachtigen	mogelijk	NL		Mogelijk verlies van leefgebied

Het plangebied kan van belang zijn voor enkele kleine zoogdieren zoals marterachtigen en verschillende muizensoorten. Dit betreft echter nationaal beschermde soorten, waarvoor de provincie Gelderland een algemene vrijstelling heeft gegeven bij, onder andere, ruimtelijke ontwikkelingen.

Bij het dempen van sloten kan, voor de aanwezige amfibieën en vissen voortplanting- en verblijfsbiotoop verloren gaan. Om deze effecten te minimaliseren wordt aanbevolen te dempen in de periode tussen augustus en oktober (of november als de watertemperatuur het toestaat); buiten de voorplanting- en overwinteringsperiode. Daarnaast wordt aanbevolen sloten vanuit één richting rustig te dempen en bij voorkeur te werken richting een open einde of aangrenzende sloot, zodat vissen en amfibieën kunnen vluchten naar aansluitende watergangen.

Negatieve effecten van de ingreep op de aangetroffen beschermde vogelsoorten, in de vorm van verstoring en vernietiging van enkele nesten, worden verwacht wanneer de aanwezige beplanting wordt verwijderd gedurende de periode dat broedende vogels aanwezig zijn. Om deze effecten te mitigeren wordt aanbevolen de werkzaamheden niet plaats te laten vinden in de broedperiode (voor de meeste vogels 15 maart – 15 juli) en bomen en struiken te inspecteren op broedgevallen vlak voor de kap. In de Wet

natuurbescherming wordt geen vast begrensde broedperiode gehanteerd. Indien een broedgeval wordt geconstateerd valt deze binnen de broedperiode, ongeacht de datum. De aangetroffen Huismus bevond zich in een achtertuin, grenzend aan de noordzijde van het plangebied. Naar verwachting ondervindt de Huismus geen negatieve effecten van de geplande werkzaamheden omdat het plangebied niet geschikt is voor Huismus, afgezien van het braamstruweel. Mogelijk hebben de plannen zelfs een positief effect op de populatie Huismus indien nieuwe foerageer- en nestelgelegenheid wordt geboden in de nieuwbouwwijk.

De Steenuil heeft mogelijk een vaste rust- en/of broedplaats in een nestkast aan de rand van het plangebied. Voor eventuele mitigatieplannen, moet in beeld gebracht worden waar zich de locaties van rust- en nestplaatsen en functioneel leefgebied (zoals foerageergebieden) van de Steenuil bevinden. Dit vraagt om aanvullend nader onderzoek.

Het aantasten van foerageerplaatsen en migratieroutes van streng beschermde soorten vleermuizen is enkel ontheffingsplichtig indien zij van groot belang zijn voor de functionaliteit van vaste rust- en verblijfplaatsen elders, doordat er onvoldoende alternatieven voorhanden zijn. Voor de Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger is daar in dit geval geen sprake van. Het verwijderen van (elzen)singels heeft mogelijk enige fragmentatie van een vlieg- of migratieroute tot gevolg. Langs de Stationsstraat staan bomen waarlangs de vleermuizen ook zouden kunnen vliegen als alternatief. Uitvoering van de werkzaamheden in de periode maart tot oktober heeft een verstrend effect op vleermuizen die het plangebied gebruiken als migratieroute. Geadviseerd wordt in deze periode de bestaande elzensingels te behouden.

4.2 Eindconclusie

Op basis van de quickscan kan niet worden uitgesloten dat de Steenuil in het plangebied een vaste rust- of broedplaats heeft. Er dient nader onderzoek te worden uitgevoerd naar het voorkomen van Steenuil. Pas na uitvoering van dit nader onderzoek kan geconcludeerd worden of al dan niet ontheffing moet worden aangevraagd in het kader van de Wet natuurbescherming. Verder blijft voor alle soorten de algemene zorgplicht gelden. Bij verstoring van dieren tijdens de werkzaamheden moeten deze daarom de gelegenheid krijgen te vluchten naar een nieuwe leefomgeving.

Voor de vogels die zijn aangetroffen geldt dat de nesten buiten het broedseizoen niet van belang zijn voor de instandhouding van de soort, met uitzondering van Steenuil en Huismus. Indien de werkzaamheden buiten de broedperiode worden uitgevoerd, met voorkeur in het winterhalfjaar, is het derhalve niet nodig voor deze vogels ontheffing aan te vragen. Voor de Huismus is het aan te bevelen het braamstruweel in het noordelijk deel te laten staan. Huismus broedt niet binnen het plangebied.

Het dempen van sloten dient tussen augustus en oktober te gebeuren op de wijze die eerder is beschreven. Het eventueel verwijderen van de elzensingel dient tussen

november en februari te gebeuren in verband met een eventuele vlieg- of migratieroute van vleermuizen.

In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich geen Natura 2000-gebieden of gebieden die deel uitmaken van het NNN waarop de ingreep een negatief effect zou kunnen hebben.

5 Literatuur

Anonymus (2016) Wet van 16 december 2015, houdende regels ter bescherming van de natuur (Wet natuurbescherming). Staatsblad 34: 1-74.

EZ (2015) *Besluit van de Staatssecretaris van Economische Zaken ..., DGAN-PDJNG / 15129301, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna*. Staatscourant nr. 36471.

Websites

NDFD 2017(i) Nationale Databank Flora en Fauna Uitvoerportaal: <https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/secure/index.zul>

Bijlage I Waargenomen soorten in het plangebied en hun beschermingsstatus

Alle vermelde soorten zijn waargenomen in het plangebied tijdens het veldbezoek op 4 maart 2017. **WNB:** beschermingsstatus onder de Wet natuurbescherming, NL=Nationaal beschermde soort (artikel 3.10), EU=Europees beschermde soort (artikel 3.1 of 3.5); **RL:** status van soort met vermelding op de Nederlandse Rode Lijst; 0 = uitgestorven op wereldschaal, 1 = in het wild uitgestorven op wereldschaal, 2 = verdwenen uit Nederland, 3 = in het wild verdwenen uit Nederland, 4 = ernstig bedreigd, 5 = bedreigd, 6 = kwetsbaar, 7 = gevoelig, - = niet op Rode Lijst (EZ 2015); **Vrijstelling:** Hier is aangegeven of de soort via een provinciale verordening is vrijgesteld.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	WNB	Vrijstelling	RL
Vaatplanten				
Appel	<i>Malus</i>	-	-	-
Gewone braam	<i>Rubus fruticosus</i>	-	-	-
Gewone vlier	<i>Sambucus nigra</i>	-	-	-
Hazelaar	<i>Corylus avellana</i>	-	-	-
Klimop	<i>Hedera helix</i>	-	-	-
Zwarte els	<i>Alnus glutinosa</i>	-	-	-
Vogels				
Gaai	<i>Garrulus glandarius</i>	EU	-	-
Huisemus	<i>Passer domesticus</i>	EU	-	7
Kauw	<i>Coloeus monedula</i>	EU	-	-
Pimpelmees	<i>Cyanistes caeruleus</i>	EU	-	-
Roodborst	<i>Erithacus rubecula</i>	EU	-	-
Wilde eend	<i>Anas platyrhynchos</i>	EU	-	-
Winterkoning	<i>Troglodytes troglodytes</i>	EU	-	-
Zwarte kraai	<i>Corvus corone</i>	EU	-	-
Zoogdieren				
Mol	<i>Talpa europaea</i>	-	-	-

Bijlage II Wettelijk kader

II.1 Inleiding

Vanaf 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (kortweg: Wnb) in werking. Deze wet vervangt de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet. Met de inwerkingtreding van de Wnb zijn de provincies het bevoegde gezag voor de ontheffing- en vergunningverlening voor plannen en projecten en voor het vaststellen van vrijstellingsregelingen. Bij provincie overschrijdende projecten is dit de minister van EZ.

Deze bijlage vat het wettelijk kader samen voor toetsing van ruimtelijke ingrepen en andere handelingen. In paragraaf 1.2 komen algemene bepalingen van de wet aan de orde. Gebiedsbescherming is in de wet beschreven in 'Hoofdstuk 2 Natura 2000-gebieden' en is hier samengevat in paragraaf 1.3. De bescherming van soorten is in de wet beschreven in 'Hoofdstuk 3 Soorten' en in deze bijlage samengevat in paragraaf 1.4. De bescherming van bomen en bos is in de wet beschreven in 'Hoofdstuk 4 Houtopstanden, hout en houtproducten'. Dit laatste hoofdstuk en andere onderdelen van de Wnb zoals jacht, schadebestrijding, overlastbestrijding, faunabeheer en omgang met exoten maken geen deel uit van deze bijlage.

II.2 Algemene bepalingen

Art 1.10 De Wet natuurbescherming is gericht op:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit;
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies, en
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

Art 1.11 Zorgplicht:

Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. De zorg houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:

- a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
- b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
- c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Art 1.12 Gedeputeerde staten van de provincies dragen zorg voor:

- het nemen van de nodige maatregelen voor de bescherming, de instandhouding of het herstel van biotopen en leefgebieden in voldoende gevarieerdheid voor alle van nature in het wild levende vogelsoorten en planten en dieren en hun habitats van bijlagen II, IV en V bij de Habitatrichtlijn en habitattypen van bijlage I van de Habitatrichtlijn;
- het behoud of het herstel van een gunstige staat van instandhouding van de met uitroeiing bedreigde of speciaal gevaar lopende van nature in het wild voorkomende dier- en plantensoorten;
- de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland.

Gedeputeerde staten kunnen gebieden buiten het Natuurnetwerk Nederland aanwijzen die van provinciaal belang zijn vanwege hun natuurwaarden of landschappelijke waarden, met inachtneming van hun cultuurhistorische kenmerken. Deze gebieden worden aangeduid als 'bijzondere provinciale natuurgebieden' en 'bijzondere provinciale landschappen'.

II.3 Natura 2000-gebieden

De Wnb heeft tot doel het beschermen en in stand houden van Natura 2000-gebieden.

Relevante wettelijke bepalingen

De beoordeling van projecten en andere handelingen wordt geregeld in artikel 2.7 tot en met artikel 2.9. Aanwijzingsbesluiten geven de instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van de leefgebieden voor vogels van de Vogelrichtlijn, de natuurlijke habitats en de habitats van soorten van de Habitatrichtlijn. De instandhoudingsmaatregelen zijn voor elk gebied beschreven in het beheerplan. Tevens beschrijft het beheerplan welke handelingen en ontwikkelingen in het gebied en daarbuiten het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar brengen. Voor het uitvoeren van plannen of projecten kan GS de verplichting opleggen tot preventieve of herstelmaatregelen. Dit is niet van toepassing indien voor het plan of project een (omgevings)vergunning is verleend.

Beoordeling van plannen en projecten

Art. 2.7 Voor een plan dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie (in cumulatie) met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, is een **passende beoordeling** noodzakelijk.

Er is een **vergunning** nodig van GS voor projecten of andere handelingen die de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstrend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen. De bevoegdheid ten aanzien van de vergunningverlening ligt bij GS van de provincie waarin het project wordt uitgevoerd.

Er geldt een **uitzondering op de vergunningprocedure** op grond van de Wet natuurbescherming: als via een andere wettelijke bepaling een passende beoordeling verplicht is (bijvoorbeeld op grond van de Tracéwet of de Spoedwet wegverbreding) voor de besluitvorming.

Art. 2.9 Géén vergunning is nodig:

- Als het project of de handeling is opgenomen in een Natura 2000-beheerplan of in een vastgesteld programma voor Natura 2000-gebieden (zoals de PAS). Voorwaarde is dat 1) ten aanzien van het plan of het programma een passende beoordeling van projecten is uitgevoerd waaruit de zekerheid is verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet zal aantasten, en 2) dat het bestuursorgaan dat het plan of programma heeft vastgesteld, tevens bevoegd gezag is voor vergunningverlening of dat dit bestuursorgaan heeft ingestemd heeft met het plan of programma.
- Als het project of de handeling al bestond of bekend was op de referentiedatum 31 maart 2010 of later als het gebied later is aangewezen (ook wel bekend als bestaand gebruik).
- Als het project of de handeling behoort tot door PS bij verordening aangewezen categorieën van gevallen.

Toelichting op begrippen

Habitattoets

De habitattoets is de verzamelnaam van toetsingen van effecten van plannen en projecten op de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. In beginsel worden de effecten van plannen en projecten op Natura 2000-gebieden 'passend beoordeeld'. Als er kans is op significant negatieve effecten en mitigerende maatregelen bij de beoordeling zijn betrokken wordt gesproken over een '**passende beoordeling**'. Om procedurele redenen kan er voor worden gekozen om een **oriëntatiefase** – soms ook wel '**voortoets**' genoemd – te doorlopen. De inhoudelijke studie is in de oriëntatiefase in grote lijnen identiek aan een passende beoordeling, echter mitigerende maatregelen zijn bij de oriëntatiefase niet bij de beoordeling betrokken. Als de conclusie is dat significante negatieve effecten niet op voorhand kunnen worden uitgesloten en maatregelen nodig zijn om significant negatieve effecten met zekerheid te voorkomen, zal alsnog een passende beoordeling nodig zijn.

Mitigerende maatregelen

Mitigerende maatregelen zijn maatregelen ter voorkoming of beperking van het (mogelijke) effect van het project of andere handeling en deze maatregelen zijn onlosmakelijk verbonden zijn met een project / andere handelingen

Cumulatieve effecten

Voor de habitattoets geldt uitdrukkelijk dat voor elke activiteit onderzocht moet worden of er mogelijke significante effecten zijn als gevolg van de activiteit afzonderlijk *en* in combinatie met andere plannen en projecten. In het laatste geval moeten de gezamenlijke ofwel cumulatieve effecten beoordeeld worden in het licht van de

instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. Het gaat daarbij om alle plannen en projecten die op bestuurlijk niveau zijn goedgekeurd en die nog niet (volledig) zijn gerealiseerd.

Significantie

Van significante effecten kan sprake zijn als ten gevolge van het plan of project realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen wordt bemoeilijkt of onmogelijk wordt gemaakt. In de Leidraad bepaling Significantie is het begrip 'significante gevolgen' toegelicht.¹

Externe werking

Ook activiteiten buiten het Natura 2000-gebied kunnen vergunningplichtig zijn als die activiteiten negatieve effecten op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied (kunnen) veroorzaken. Dit wordt de 'externe werking' van de bescherming genoemd.

Programma Aanpak Stikstof

Op 1 juli 2015 is de Programma Aanpak Stikstof (PAS) in werking getreden. Dit programma geeft met een gericht pakket van herstelmaatregelen enerzijds waarborgen voor behoud en herstel van stikstofgevoelige habitats en leefgebieden van soorten en biedt anderzijds ruimte voor nieuwe economische activiteiten. Voor projecten die vermeld zijn op een lijst met prioritaire projecten is op voorhand ruimte gereserveerd. Voor nieuwe projecten (niet-prioritair) geldt bij een toename van stikstofdepositie op een stikstof gevoelig habitat met thans al een overschrijding het volgende:

- Activiteiten met een stikstofdepositie vanaf 1 mol/ha/jaar zijn vergunningplichtig.
- Activiteiten met een stikstofdepositie onder 0,05 mol/ha/jaar zijn niet vergunningplichtig.
- Voor activiteiten met een stikstofdepositie tussen 0,05 mol/ha/jaar – 1 mol/ha/jaar moet voor het Natura 2000-gebied worden nagegaan wat de actuele geldende grenswaarde is. Bij 95% uitgegeven depositieruimte wordt de grenswaarde verlaagd naar 0,05 mol/ha/jaar; dan is dus een vergunning nodig bij een stikstofdepositie hoger dan 0,05 mol/ha/jaar (anders bij 1 mol/ha/jaar)

De omvang van de stikstofdepositie als gevolg van een project moet worden vastgesteld aan de hand van het rekenmodel AERIUS Calculator.

¹ Leidraad bepaling significantie. Nadere uitleg van het begrip 'significante gevolgen' uit de Natuurbeschermingswet. Publicatie Steunpunt Natura 2000, versie 27 mei 2010.

II.4 Soorten

Verbodsbepalingen

De Wnb onderscheid bij de bescherming van soorten drie beschermingsregimes met elk hun eigen verbodsbepalingen:

Art. 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (VR)

Het is verboden in het wild levende vogels (VR artikel 1):

- lid 1. opzettelijk te doden of te vangen;
- lid 2. opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te vernielen of te beschadigen of nesten van vogels weg te nemen;
- lid 3. eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;
- lid 4. vogels opzettelijk te storen;
- lid 5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Het ministerie heeft een lijst gemaakt van soorten vogels die hun nest doorgaans het hele jaar door of telkens opnieuw gebruiken. Deze nesten zijn jaarrond beschermd². Voor andere soorten geldt dat de nesten alleen beschermd zijn wanneer zij (in het broedseizoen) in gebruik zijn.

Art. 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (HR)

Het is verboden:

- lid 1. in het wild levende **dieren** (HR bijlage IV, VvBern Bijlage II, VvBonn Bijlage I) in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen;
- lid 2. dieren, als bedoeld in het eerste lid, opzettelijk te verstoren.
- lid 3. eieren van dieren, als bedoeld in het eerste lid, in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- lid 4. de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren, als bedoeld in het eerste lid, te beschadigen of te vernielen.
- lid 5. **Planten** (HR bijlage IV, VvBern Bijlage I) in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Art. 3.10 Beschermingsregime andere soorten

Lid 1) Onverminderd artikel 3.5, lid 1, 4 en 5, is het verboden:

- onderdeel a. in het wild levende **zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers** van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij de Wet natuurbescherming, opzettelijk te doden of te vangen;
- onderdeel b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld onder a opzettelijk te beschadigen of te vernielen;

² Zie de Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingrepen, ministerie van LNV, augustus 2009.

onderdeel c. **planten** genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij de Wet natuurbescherming, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

In de Bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd. Sommige vogelsoorten vallen daarmee zowel onder het 'Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn' als onder het 'Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn'. Het 'Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn' is ten aanzien van 'verstoren' strikter dan het 'Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn'. Aan de andere kant zijn de ontheffingsgronden voor het 'Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn' weer beperkter dan voor 'Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn'. We gaan in het toetsingskader zekerheidshalve uit van het juridisch strengste beschermingsregime.

Ontheffingen en vrijstellingen (zie ook Figuur 4)

Gedeputeerde staten kunnen een ontheffing verlenen van verboden die gelden voor Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (Art 3.3), Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (Art 3.8) en Beschermingsregime andere soorten (Art 3.10 lid 2). Provinciale staten en de Minister kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van deze verboden (Art 3.3, Art 3.8)

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- er bestaat geen andere bevredigende oplossing,
- er is voldaan aan een in Art 3.3 dan wel Art 3.8 genoemd belang,
- er is geen sprake van een verslechtering van de (gunstige) staat van instandhouding (Svl) van de desbetreffende soort.

Aan een ontheffing kunnen voorwaarden worden gesteld om schade te beperken of te compenseren zodat er geen afbreuk wordt gedaan aan de Svl.

Art 3.3, Art 3.8 De verboden voor zijn niet van toepassing op handelingen ten behoeve van instandhoudingsmaatregelen en handelingen in het kader van een Natura 2000-beheerplan of een vastgesteld programma (zoals bijvoorbeeld de PAS).

Art. 3.10 Voor soorten vallend onder '*Beschermingsregime andere soorten*' kan de provincie een vrijstelling verlenen voor handelingen in het kader van de **ruimtelijke inrichting of ontwikkeling** van gebieden en **bestendig beheer of onderhoud**.

Art. 3.31 De hierboven genoemde verboden onder de drie beschermingsregimes zijn niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde **gedragscode** en die plaatsvinden in het kader van bestendig beheer of onderhoud en ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

